

Poštnina plačana v gotovini

IZHAJA VSAKO SOBOTO
Uredništvo in uprava Ljubljana,
Dalmatinova ulica 11. —
Poštni predal št. 115. — Naroč-
nina na mesec 4 Din, četrta leta
12 Din, pol leta 24 in na leto
48 Din. — Za inozemstvo na
mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Leto I.

V Ljubljani, dne 31. marca 1934

Štev. 5.

Vstajenju naproti!

Tudi v našo noč je že posijal prvi svet
velikega dne narodnega vstajenja in pre-
rojenja; zato naj ne bo med nami nikogar,
ki bi preslišal glas njegovega zvona

Velika noč! Krist je vstal!

Ta klic priplava vsako pomlad na krilih gibkih, lahkih lastav, nosečih s seboj globoko z juga, daleč izza prostornih valov našega sinjega Jadrana, s hrepenenjem pričakovano vigrad; dotakne se naših duš in naših, v tesno skrb in nemo bol zakopanih src, pozvanja nanja z neslišnim zvonjenjem cvetočih zvončkov na ozelenelih livadah in zbujenih bregovih ter kliče iz nas novo življenje, prerojenje in radost.

Svet je ta klic, iz nepokvarjene matere prirode doni, skozi najdebelejše zidove, skozi železne sponke in preko gora vseh najtežjih vsakdanjih skrbi nas vabi, da dvignemo svoje trudne glave, da umijemo svoje žalostne oči v žarki luči mladega solca in da vdihnemo v sebe poživljajočo moč novega, brezkončnega dne. In vse, kar je zdravega, trdo izkovanega in kipečega življenja zmožno, vse to ne more odoleti temu klicu proste, zdrave in neizmerne prirode. Velika poslanstva se izpolnjujejo ob velikih dneh, zato naj ne bo med nami nikogar, ki ne bi poslušal pretenko, ki bi po krivdi lastne neme, gluhe vesti preslišal veliki zvon vstajenja, ki bi se z brezbrizno udanostjo v trpko usodo prepuščal valovom sodobnega življenja in ki ne bi vsaj z enim zamahom svojih rok zaplaval k rešilnemu solnčnemu bregu novega življenja, nove boljše in lepše bodočnosti.

Slišali smo ob velikem pomladnem prazniku klic naše najboljšje matere in učiteljice, v dno duše smo razumeli besedo njenih ljubečih ust, ki so dihnila z njo med nas veselo oznanilo:

»Napočila je zora vašega dne, dvignite se in prebudite se v novo življenje vsi, ki ste ga vredni, željni in potrebni!«

Tenka smo poslušali in dobro, predobro smo slišali prihod svoje dobe. Nismo bili nepripravljeni, čeprav nas ni bilo mnogo, ko je bilo prvič treba iztegniti premrle pesti in prvič zgrabiiti z njimi za trdo, težko delo.

Globoko iz src širokega naroda priklicana in zaželjena, v tisočih tihih sanjah presanjana in z nešteti trpečimi vzdihli privabljen je vstopila z mogočnim korakom v novi, porajajoči se dan vstajenja in odrešenja Jugoslovanska narodna stranka, da zbere okrog sebe vse neštete one, ki se niso izgubili vere v ta veliki dan, v svoje vstajenje, v novo narodno pomlad in v zmago pravičnosti in poštenja.

Prvo Veliko noč praznujemo na svoji novi poti, izpod trnja in ostrega skalovja na njej še ni pognalo zlahko cvetje narodnega blagostanja in zadovoljstva, toda naša mlada srca, vedra in zdrava, prekipevajo neugasljive vere v zmago poštenja in pravičnosti, v končno zmago vsega dobrega in svetih narodnih pravic.

Zdi se, kakor da je danes čas, kakršen je bil iste dni pred devetnajstimi stoletji, ko je vstal od mrtvih in zlomil groba ter trohnebo moč sam Krist — Odršenik. Tudi nas so obdajale nevidne pečine groba, pred njimi pa so stražili stražarji z nepoštenim, nezakonitim orožjem. Vse to nas ni strašilo in ni nas moglo zadržati v velikem trenutku narodnega vstajenja, da ne bi zdrobili okov groba in stopili v naš dan, svetel in solnčen, kakor še ni bil nikdar doslej.

Pod silo in tresljaji mogočnega pohoda novih, mladih jugoslovanskih generacij se sesipajo v prah trhle stavbe političnih starcev, zgrajene iz krhke naplavine in strohnelih stebrov. Mi zidamo in gradimo novo stavbo močne Jugoslavije na živi skali narodnega zaupanja in njegovega neomajnega svobodnega prepričanja. Naši temelji so pozidani na najgloblji veri vseh čistih in dobrih, ki je niso izgubili v najtemnejši noči nekdanjega tisočletnega suženjstva, da mora kmalu zaplameneti na vzhodu mlada zarja resnične narodne svobode in zmage vseh njegovih naravnih in zakonitih pravic.

V to smo verovali tako trdno, kakor da je bilo prikovano z nešteti zvezdami v samo nebo, kakor da je bilo vklesano v samo večno usodo.

Iz trpljenja in gorja naroda je vzniknila Jugoslovanska narodna stranka in se tega tudi z vso odgovornostjo in s polnim prepričanjem zaveda. Zaveda se pa tudi vseh velikih in težkih nalog, ki si jih je nadela s svojim prihodom in svojim programom. Nobenih praznih obljub ne dajemo, ker so nam vse zahteve, ki smo jih zapisali v svoj program in v svoj prapor svet evangelij, posvečen le napredku, dvigu, blagostanju in vstajenju vsega jugoslovanskega naroda in vse naše ljubljene Jugoslavije. Le k tem svetlim ciljem nas vodi naša nova pot, ki sicer ni rožnata in gladka, pa je zato prava in odrešilna.

Naš pohod v borbo za narodne pravice in njegovo svobodo pa je tem strumnejši in samozavestnejši, čim bolj se zavedamo, da se dan za dnem množe naše vrste, da je naša armada novih ideal-

Dr. Milan Metikoš,
narodni poslanec in predsednik Jugoslovanskega narodnega kluba:

Naša borba za politične pravice

Jugoslovanska narodna stranka zahteva
svobodo tiska, zborovanj in dogovorov ter
tajno glasovanje prav pri vseh volitvah

Narod potrebuje v svojem razvoju možnost izmenjavanja misli in prostost besede glede vseh vprašanj, bodisi političnega, gospodarskega, socialnega ali kateregakoli drugega značaja. Zakaj se je pri nas tako globoko zalezla pošast korupcije, zaradi katere trpi tako zelo naša javna uprava, kakor tudi vse gospodarsko in politično življenje? To se je zgodilo zato, ker imamo med seboj obilo raznih Husejnov Kadičev, ki zastrupljajo politično življenje v naši državi.

Iz dnevnih listov vidimo, kako se registrirajo mnoge tatvine in poneverbe državnega in narodnega denarja brez vseh komentarjev. Pri državnih in samoupravnih dohodkih opazimo, da so mnogi močni in težki davčni obvezniki skrajno nizko ali pa sploh ne-obdavčeni, v večini primerov pa so še pri plačevanju predpisanih minimalnih davčnih dajatev nesramno površni, nemarni in nevestni. Istočasno pa ne opazimo pri njih skoraj nobenih eksekucij, ker se enostavno preseljujejo v seznam onih, pri katerih njihove javne obveznosti zastarajo ali se davki v visokih vsotah odpisujejo. Narod gleda molče te mnoge nepravilnosti in krivice. Če bi imeli tiskovno svobodo, bi se o teh umazanih zadevah marsikdaj slišal odkrit javen glas in oblastem bi bila dana možnost, da pravočasno primejo vse krivice, s čimer bi očistile naše gospodarsko, kakor tudi politično življenje svoje najnevarnejše bolezni — korupcije.

Svoboda besede je zagotovljena tudi v naši ustavi z dne 3. septembra leta 1931., vendar pa nočeta sedanja vladna večina in vladna JRKD kljub prej omenjenim ustavnim garancijam predložiti in sprejeti sodobnega tiskovnega zakona. Če nam je to znano in če še tudi vemo, da ima vladna nacionalna stranka v narodnem predstavništvu nad 90 odstotkov svojih članov, narodnih poslancev in sena-

torjev, potem se narod upravičeno vprašuje, zakaj mu tako velika in močna vladna nacionalna stranka ne da niti svobode tiska niti svobode združevanja niti svobode zborovanj ter dogovorov? Ali se morda boji kritike svojega dela oziroma brezdelja, ali pa se boji onih mnogoštevilnih korupcijskih afer, ki bi splavale na površje v zvezi s člani nacionalne stranke? Morda pa je vzrok njenega strahu v možnosti poštene in neustrasne besede, ki jo prepoveduje izreči narodu, kateremu ne dovoljuje svobodno dihati in se prosto razgovarjati o vseh svojih razmerah, za narodni napredek in dobrobit države?

Jugoslovanska narodna stranka zahteva kot edina stranka v opoziciji, ker uvideva, da se more narodno življenje ugodno in zadovoljivo razvijati le na svobodi, v svojem programu politične pravice za vse državljane v državi, v prvi vrsti pa zahteva svobodo tiska in svobodo zborovanj ter posvetov. Veliki genij našega naroda je rekel, da se narod samo v svobodi vzgaja za svobodo. Zato narod odločno in trdovratno zahteva tiskovno svobodo kot najtemelnejšo potrebo za zdrav in normalen političen razvoj, zlasti pa v današnjih težkih razmerah.

Omenjena vladna vsedržavna stranka je sprejela preko narodnega predstavništva zakon o volitvah narodnih poslancev, kakor tudi občinski zakon za volitve občinskih odborov, in sicer proti glasovom opozicije — poslancev Jugoslovanske narodne stranke, ki so zahtevali tajno glasovanje. Ta dva volilna zakona pa določata po zaslugi bivše JRKD oziroma nove krščene JNS omejene volitve z javnim glasovanjem. Narod se upravičeno vprašuje, zakaj je ta vladna nacionalna stranka določila, da se morajo volitve brezpo-
gojno vršiti le z javnim glasovanjem? Zakaj se vladna nacionalna stranka boji tajnega glasovanja, če je vendar vsakomur znano, da so

nih in čilih borcev z vsakim dnem mnogoštevilnejša. Ni strahu in malodušja v naših mladih sreih; naše duše so prepolne borbenosti, vedrega življenja in neomajne vere v zmago vsega dobrega, poštenega in pravičnega.

Kakor ob prvem svojem koraku med narod, tako ponavljamo tudi danes svoj topel, bratovski poziv: V naše vrste vsi Vi, ki Vam biže v mladih prsih zdravo jugoslovansko srce, k nam vsi Vi, ki ste še čistih misli, čistih duš in poštenih namenov!

Le pod neomadeževano zastavo Jugoslovanske narodne stranke je mesto za vse one, ki so vredni nove velike dobe, novega narodnega življenja in prerojenja, nove, lepše bodočnosti!

Vsem Vam, ki niste preslišali mogočnega klica ob pomladnem prazniku vstajenja, želimo od srca, da preživite najlepši praznik leta v vsem zadovoljstvu, sreči in radosti, v Vaših čistih, vernih sreih pa naj Vam kot večni plamen gori veliko upanje in sveto hrepenenje, ki bosta s složnim, skupnim delom kmalu izpolnjena v blagor vsega naroda in naše ponosne domovine!

Posamezna številka 1.— Din

Inserati po tarifi. — Čekovni račun: Ljubljana 12.042. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi naj se pošiljajo le na poštni predal št. 115, Ljubljana I.

Tudi gg. trafikantom

bo razumljivo, da se moramo ob koncu meseca obrniti tudi nanje z vljudno prošnjo, da obračunajo prodane izvide »Edinosti«, odbijejo svojo 25%no provizijo, vrnejo neprodane številke in nam nakažejo izkupiček po priloženi čekovni položnici. Obračun napravite šele s prihodnjim tednom do 7. aprila, ko boste tudi že prodali 5. številko lista, ki spada še v obračun za mesec marec.

volitve svobodne le takrat, kadar so tajne? Kadar se voli javno, vendar vsak ve in vidi, koga in kam je volilec volil, in morajo mnogi volilci prav zaradi svojega glasovanja trpeti težke posledice, ker so izpostavljeni v primeru, da so glasovali za opozicijo, raznim kaznim, globam, zaporu, izterjevanjem itd. le z namenom šikaniranja volilcev, ker se na razne načine vedno znajo najti razni prestopki in pregreški, katerih naloga je, da volilce v bodoče odvračajo od njihovega glasovanja po svobodnem prepričanju.

Pri tajnem volilnem postopku nihče ne ve, kam in koga je kdo volil in ne more zato prav nihče zaradi svojega glasovanja trpeti preganjanja; zato more le na ta način vsak državljani voliti svobodno in po svojem svobodnem prepričanju onega, kogarkoli le hoče. To je tudi namen volitev, da se da narodu možnost, da si med več kandidati izvoli onega, ki ga sam hoče, ne da bi mu pri tem kdorkoli grozil ali ga morda celo kaznoval, ker se ne ve, koga je prav za prav volil. Zato pa se nam zdi zelo čudno, zakaj se vladna JRKD tako krčevito brani tajnih volitev in ne dovoli, da bi prišla do svobodnega izraza narodna volja?

Je v tem nekaj, kar vidimo prav vsi, česar pa nikakor ne priznati vladna nacionalna stranka, in to je: ona se boji velike ljubezni naroda, ker ima z njim previsoke neporavnane račune.

Jugoslovanska narodna stranka, kot opozicijska stranka, zahteva, da se vrše v bodoče prav vse volitve po tajnem glasovalnem postopku, ker more narod le s tajnimi volitvami izraziti svojo pravo voljo! Jugoslovanska narodna stranka ima v borbi za narodne pravice med prvimi svojimi zahtevami prav zahtevo po tajnem volilnem postopku za vse volitve, ker se mora spoštovati prava volja naroda in se ne sme z ničemer ovirati in preprečevati, če se ne želijo okrnjevati narodne pravice! Zato vstopajo vsi narodni ljudje v borbene vrste Jugoslovanske narodne stranke, ki se bori za vse narodne in politične pravice, da se tako omogoči boljše življenje našemu narodu in boljša bodočnost naši domovini.

PRAVILNO PARLAMENTARNO
ŽIVLJENJE SE MORE RAZVI-
JATI LE POD NEVTRALNO
VLADO.

Tudi to nas potrjuje!

Nikdar nismo zametavali lepih in koristnih načel, če smo se res trdno in vestno prepričali, da služijo veliki ideji bratstva, poštenosti in izboljšanja celotnega položaja našega naroda. Posebno nas je veselilo, da so prišla taka načela in resne besede, podčrtane z vsem prepričanjem in zatrdilom poštenega namena, iz ust ljudi, ki nosijo odgovornost za vse svoje izjave, delo in nehanje pred vsem narodom in vso jugoslovansko javnostjo. Nikdar nismo dvomili o iskrenosti takih izjav, dokler nam ni usoda naklonila takih izkušenj, ki so nam naše pojme precej zbitrile in nas naučile gledati na dogodke s precej previdnejšimi očmi.

Poštenost je lepa čednost, le marsikje je že redkost...

Naša Jugoslovanska narodna stranka, ki je naša najpristnejši odmev med najširšimi plastmi naroda in ki ji nedvomno nihče ne bo upal očitati protidržavnosti ali nespoštovanja obstoječih zakonov in jugoslovanske državne ustave, je v polni zavesti, da je zakonito priznana državna stranka z vsemi pravicami in dolžnostmi, kakor jih določajo zakoni in kakor jih uživa tudi vladna JRKD ali kakor se sedaj imenuje: JNS, sklicala za nedeljo dne 25. marca dopoldne na Polšniku sestanek svojih somišljenikov in članov, na katerem se je v ozkem krogu preko člana svoje akcijskega odbora oziroma njegovega pooblaščenca hotela odkriti in pošteno razgovoriti s krajevnimi činitelji o organizaciji stranke v tamkajšnjem kraju. Z ozirom na to tudi ni imela za ta ožji članski sestanek določenega nobenega posebnega dnevnega reda.

Da pa zadosti predpisom, je obvestila o tem sestanku tudi pristojno državno oblast. Na to svojo vlogo pa je prejelo vodstvo stranke naslednjo brzojavno prepoved:

»Sresko načelstvo v Litiji prepoveduje obdržanje sestanka Jugoslovanske narodne stranke dne 25. marca na Polšniku radi javnega reda in miru. Pismeni odlok sledi.«

Ko je strankino vodstvo prejelo to brzojavno prepoved članskega sestanka, se je v Ljubljani slučajno mudil tudi narodni poslanec Jugoslovanske narodne stranke, član njenega glavnega akcijskega odbora in predsednik poslanskega Jugoslovanskega narodnega kluba g. dr. Milan Metikoš, ki je takoj poslal notranjemu ministru g. Živojinu Laziću v Beograd naslednjo brzojavko:

»Za nedeljo 25. marca napovedani sestanek Narodne stranke na Polšniku, okraj Litija, je prepovedalo okrajno glavarstvo v Litiji. Pritožujem se radi tega. Dr. Metikoš.«

Sestanek se tudi res ni vršil.

Ugotavljamo le dvoje:

1. Jugoslovanska narodna stranka še ni nikjer, najmanj pa v naši banovini dala kakršnegakoli povoda za rušenje javnega reda in miru, ker je njeno članstvo nad vse resno, dostojno, disciplinirano in pošteno;

2. Režimska JRKD oziroma novo imenovana JNS še ni imela prepovedanega doslej nobenega sestanka, posvetovanja ali shoda. Za vsak eventualni poskus rušenja javnega reda in miru ima oblast na razpolago orožništvo, ki bi vsak tak nepremišljen korak nedvomno zatrla že v kali.

na sol in da se mora zato debelo-zrnata sol zmleti. Isti Žid to sol tudi res sam melje v svojem mlinu in prejema od vsakega vagona za mletje soli čistih 2500 Din. In sedaj povejte malemu človeku, zakaj mora plačevati sol po 25 par pri kilogramu dražje.

Gospoda, to je dejstvo in ne zapirajte oči pred dejstvi. To vse se dogaja po sistemu. Prav tako sem opazil enake stvari pri nadaljnjem raziskovanju tega primera. Pri nekem trgovcu sem videl več sto praznih vreč, v katerih je prejel sol. In trgovci pravijo: plačali smo vreče po 12 Din in bi jih radi vrnili po 3 Din, toda monopolna uprava odklanja njihov sprejem z motivacijo: iz higienskih razlogov. Te vreče pa kupujejo od nas razni mlini, ki razpošiljajo v njih moko. Za moko so torej vreče higienski-ne, za sol ne morejo biti. Popolnoma razumljivo. Po nove vreče za sol je treba zopet hoditi v tujino, da se nabavljajo večje množine, da se vreče zopet prodajajo po 12 Din in da se zopet zaslužijo provizije in dnevnice.

Tukaj, gospoda, je vzrok našega zla in tukaj je potrebno temeljito razčiščenje, kakor je potrebno ugotoviti tudi na državnih veleposestvih na Belju in v Topolovcu s pomočjo posebne parlamentarne ankete, zakaj dohodki na teh državnih posestvih niso višji?

Sedaj pa, gospodje, še nekaj besed o našem dinarju. »Dinar je naš ponos!«, pravi gospod finančni minister, »in naša dolžnost je, skrbeti za njegovo stabilizacijo!«. Mislil, da vsak narod varuje in brani svojo valuto. Pred dnevi smo videli, da je Čehoslovaška pod diktatom težkih razmer v državi znižala zlato podlago češkoslovaške kune za šestino z namenom, da tako zviša izvoz izdelkov svoje izvozne industrije. Tudi Češkoslovaška smatra svojo krono za svoj ponos, vendar pa je smatrala za potrebno, da jo regulira, ker je krona dejansko le plačilno sredstvo in nič več in ker se je v prvi vrsti morala ozirati na potrebe države in naroda. Večkrat smo se vpraševali, doklej bomo pri nas trpeli dispariteto med visoko veljavno dinarja doma ter med njegovo slabo in oslabiljeno situacijo v tujini. Iz statističnih podatkov vendar vidimo, da naš izvoz od leta do leta pada. Pred 10 leti smo imeli izvoz 9 milijard dinarjev in državni proračun 6 milijard dinarjev, sedaj pa znaša naš izvoz 3 oziroma 2.5 milijarde, proračun pa nad 10 milijard dinarjev.

Mar ni to zadosten razlog, gospodje, da to dobro premislite in da poiščete način, kako povečati naš izvoz? Jaz gledam pravi vzrok tega stanja v tem, da smo v prejšnjih letih, ko je to bilo potrebno, stvarno favorizirali industrijo v naši državi, ne da bi se bili vprašali, s kakšnim direktorjem prihaja k nam to podjetje, s čigavim kapitalom in pod kakšnimi pogoji. Danes pa, ko vemo, da je naša država poljedelska in ko vemo, da so cene kmečkih pridelkov padle na najnižji nivo, je potrebno, da se kupna moč našega kmeta, ki je najmočnejši stan v državi, dvigne in okrepi ter da se izvedejo neke reforme. Predvsem moramo zahtevati revizijo naše carinske politike, prav posebej pa revizijo zaščitnih carin, ki so bile uvedene za industrije, ki naši državi in narodni obrambi sploh niso potrebne.

Potrebna je revizija davčne politike, specialno pa se mora doseči možnost ustvarjanja čim ugodnejših trgovinskih pogodb s tujino. Tujina bo mogla biti naš odjemalec le tedaj, če bomo mi nastopali pri njej kot močni odjemalci industrijskih izdelkov. Vse dotlej pa, dokler ščitimo v naši državi raz-

ne tujce, ki so se le z enim delom svojih industrij preselili k nam in se nostrificirali kot naša domača podjetja, ne bomo mogli v tujini plasirati svojih kmetijskih pridelkov. Čim pa bomo revidirali in ukinili one zaščitne carine, ki naši državi niso potrebne in bomo omogočili čim večjo svojo kupno potrebo v tujini, bodo imele tudi te industrijske države živ interes, da sklenejo na podlagi kontingentiranja ali na kak drugi podlagi z nami čim ugodnejše trgovinske pogodbe. Mi se čudimo, da je Češkoslovaška pri nas vedno v premoči,

ker je njena trgovinska bilanca napram nam aktivna, naša pa napram njej pasivna. Čehoslovaki so dobri gospodarstveniki in vodijo zelo dobro finančno politiko svoje države, dočim ne vodimo mi niti napram Češkoslovaški niti napram Italiji ali katerikoli drugi državi take politike, s katero bi olajšali izvoz svojih poljedelskih pridelkov, temveč izgleda, da se na vse načine trudimo, da bi postavljali čim več zaprek zaščitni industriji in tako onemogočili našemu kmetu da bi dosegal boljše cene za svoje kmečke pridelke.

Za zaščito malih vlagateljev

Med proračunsko razpravo v narodni skupščini je naslovil narodni poslanec Jugoslovanske narodne stranke, član njenega glavnega akcijskega odbora in predsednik poslanskega Jugoslovanskega narodnega kluba g. dr. Milan Metikoš na ministra za trgovino in industrijo glede zaščite vlagateljev pri denarnih zavodih naslednjo interpelacijo:

Gospod minister!

Pri velikih denarnih zavodih, ki niso dajali kmetijskih posojil in kreditov, se opaža, da so popolnoma ustavili vsa izplačevanja svojim vlagateljem in ne izplačujejo niti najmanjših vsot, ki so potrebne za vsakdanje življenje ter za plačilo davkov in raznih drugih dajatev. Obrtniki, ki so si v prejšnjih boljših letih privarčevali manjše vsote ali ki so si prihranili skromne dote za svoje hčere, ne morejo danes dobiti iz denarnih zavodov in ustanov niti najpotrebnejših zneskov za skromno vsakdanje preživljanje. Proti takemu postopanju napram vlagateljem se vrste tako mnogoštevilne pritožbe in očitki, da je treba o tem vprašanju resno razmišljati, ker je število vlagateljev ogromno, zlasti onih z majhnimi vlogami.

Posebno v Beogradu se pritožujejo vlagatelji nad podružnico Prve hrvatske štedionice, ki ima v svoji palači v Kneza Mihajla ulici za svojega ravnatelja celo stran enega nadstropja, dočim ima ravnateljstvo z dvema uradnikoma, ki pa nimata prevelikega dela, za-

sedeno prvo nadstropje, čeprav bi vsi prav lahko delali v pritličju. Zavod bi tako pod zelo ugodnimi pogoji izdajal v najem prostore v prvem nadstropju in bi z dohodki najemnine izplačeval vloge onim nesrečnim vlagateljem, ki žive sedaj brez dela v največji bedi in obupu. Težke razmere teh malih vlagateljev, ki groze z najtežjimi ukrepi, ker so popolnoma obupani in bi se radi vselili, ker nimajo s čim plačevati stanovanja, v prazne prostore omenjene banke, čeprav na podstrešje ali v klet, ker so jih dosedanja njihovi hišni gospodarji pomatili iz stanovanj — zahtevajo, da se to vprašanje rešuje po načelu socialne pravičnosti.

Ker smo prejeli take mnogoštevilne pritožbe tudi narodni poslanci, Vas, gospod minister, prosim, da mi blagovolite odgovoriti:

1. Ali Vam je znano težko in bedno stanje vlagateljev, malih obrtnikov in delavcev pri denarnih zavodih, ki jim nočejo izplačevati niti najpotrebnejših zneskov za vsakdanje življenje, dočim dajejo svojemu ravnatelju in uradnikom na razpolago cela nadstropja svojih palač?

2. Kaj nameravate odrediti, da se izvedejo primerni ukrepi, da bodo tudi ravnatelji v pisarnah denarnih zavodov občutili posledice težkega gospodarskega položaja in da se nepotrebni deli pisarn in stanovanj izdajo v najem, iz dohodkov teh najemnin pa naj se vračajo vloge najbednejšim vlagateljem?

Iz vrst naših voditeljev in borcev

Miloš P. Dragović

G. Miloš P. Dragović, nar. poslanec za jablaniški okraj, se je rodil 2. februarja 1896. v vasi Obilič, občina Kosačić, okraj Jablanica, banovina pa je vardarska, od očeta Petra in matere Vidne, dveh trdnih, dobrih in poštenih poljedelcev. Ljudsko šolo je končal v Kosačiću oziroma Slišanu, nakar je obiskoval gimnazijo v Leskovcu in Nišu. Pozneje je odšel na učiteljske v Aleksinac, kjer pa je do leta 1914 končal le tri letnike, ker so bila nato predavanja zaradi izbruha svetovne vojne ukinjena. Učiteljske je končal šele leta 1919., ko je položil tudi učiteljsko maturo v Jagodini. Kot učitelj je služboval v raznih krajih pred vojno in Južne Srbije.

Leta 1926. je bil pri oblastnih volitvah še s tremi tovariši izvoljen kot nosilec liste za oblastnega poslanca za jablaniški okraj v kosovski oblasti. Ob priliki konstituiranja oblastne skupščine kosovske oblasti je bil izvoljen za predsednika oblastnega odbora in je ostal na tem mestu do zgodovinskega 6. januarja leta 1929. Od tega dne do 15. novembra istega leta je bil komisar oblastne samouprave kosovske oblasti, nakar so bile oblastne uprave likvidirane in preurejene v banovine.

G. Dragović se je zopet povrnil k svojemu poklicu in je bil imenovan najprej za učitelja v Prištini, kmalu nato pa okrajnega šolskega nadzornika gračaniškega okraja istotam. Na lastno prošnjo pa je zapustil to odgovorno mesto in bil poslan za učitelja leta 1931. v Lebano. Na volitvah dne 8. novembra leta 1931. je bil izvoljen za narodnega poslanca v jablaniškem okraju.

Kot dobrovoljec se je odlikoval v četi znanega majorja Svetislava Djukića leta 1914. na Adi Ciganliji pri Beogradu. Služil je v dijaški četi letnika 1896. in se je z njo tudi prebil na tragičnem umiku preko zasneženih albanskih gora v Solun.

Svoje energično delo v civilnem poklicu je skonciral na prosvetni in kulturni napredek vasi, kateri izkazuje tudi v svojem sedanjem delu vsestransko zanimanje. Kot vaški otrok se v svojem strankarskem in političnem življenju prav rad zavzema za svoje prijatelje, splošno znana pa je tudi njegova izredna oostrost napram nasprotnikom v različnih, zlasti pa v skupščinskih diskusijah.

G. Dragović je privatno dokončal gimnazijo in položil tudi maturo, vpisan pa je na pravni fakulteti beogradskega vseučilišča.

Delo naših poslancev v narodni skupščini

Nadaljujemo zanimive odstavke iz znanega velikega govora narodnega poslanca in predsednika poslanskega Jugoslovanskega narodnega kluba g. dr. Milana Metikoša v načelni proračunski debati dne 26. februarja t. l. v narodni skupščini, ko je govoril med drugim tudi

še o korupciji, o bedi kmeta in o našem dinarju

Gospodje, mi narodni poslanci nosimo polno odgovornost za vse, kar se dogaja v našem javnem življenju, pred vsem jugoslovanskim narodom. Za možnost prave kontrole nad vsem tem imate na razpolago 207.000 uradnikov, ki jih plačuje država in prav teh 207.000 državnih uradnikov ima vso možnost, da zbere vse podatke in jih predloži na pravem mestu. Nedavno sem v neki svoji interpelaciji na gospoda finančnega ministra opisal način, kako se od kmetov-pridelovalcev tobaka v južnih krajih države odkupuje tobak. Pozneje sem dobil iz Hercegovine še točnejše podatke in naj vam navedem konkreten primer, kako se s kmetom dela pri nas in kako daleč smo že prišli. To govorim v okviru korupcije in v okviru naše slabe finančne uprave.

Gre v tem primeru za izplačilo odkupnine za tobak sadilcu Milisavu Markoviću, ki je prodal državnemu uradu 40 kg tobaka, za katerega mu je bil izstavljen obračun 60 Din. Ni pa dobil tega bagatelnega zneska izplačanega, temveč se mu je na račun odpadkov pri preurejevanju, sortiranju in tovarjanju tobaka odbil znesek 6

dinarjev. Za komisijske stroške se mu je nato odtegnil znesek 12 Din. za davke in zemljarino je moral pustiti 36 Din in je tako dobil na roko izplačanih 6 Din. S tem pa žalostna tobačna zgodba še ni bila končana. Dodati vam še moram, da je plačal omenjeni Marković od železniške postaje do skladišča odkupnega urada nosaču, ki mu je prenesel teh 40 kg tobaka, 10 Din. Torej ni dobil za ves pridelek tobaka, za vse celoletno svoje trdo delo, za izčrpano zemljo, gnoj, trud, vožnjo itd. niti dinarja na roko, temveč je moral celo še doplačati 4 Din iz lastnega žepa.

Pomisliti pa moramo na drugi strani, da prodaja potem monopolna uprava ta tobak po 150 do 200 Din kilogram. Nikakor ne smemo več dovoljevati, da se naši kmetje, sadilci tobaka in drugi uničujejo na prej opisani način. Cene se morajo pri odkupu zvišati na primerno višino, da bo kmet plačan za svoj trud in trpljenje, ki ga ima s to rastlino in da mu bo ostal kak dinar tudi za obleko, obutev in sol.

O vsem navedenem sem se prepiral osebno, pa še o marsičem drugem. Tako sem spoznal nekega Žida, ki zna zelo zanimivo poslovati z našo državo. V zakup je dobil štiri banovine, da tamkajšnjemu prebivalstvu prodaja sol, ki je nedvomno ena najnujnejših življenjskih potrebščin. In tedaj je začel naš kmet, ki je navajen soliti z debelo morskno soljo, dobivati od tega Žida drobno sol ter se vpraševati: zakaj to, ko pa je drobna sol manj slana in dražja? Končno so bili ugotovljeni pravi vzroki. Omenjeni Žid je prepričal monopolno upravo, da je za narodno zdravje mnogo boljša drob-

Veselo in blagoslovljeno Veliko noč

želita vsem naročnikom, sotrudnikom
čitateljem, somišljenikom in prijateljem

Uredništvo in uprava »Edinosti«

Iz našega pokreta

ŽIRI.

Ko se oziramo v težkih dneh preizkušnje in najobčutnejše gospodarske krize po primernih sredstvih za izboljšanje sedanjih razmer, se nam nehotе vsiljuje v glavo razmišljanje o primerjanju med veselo preteklostjo in žalostno, morečo sedanostjo. Nekoč blagostanje, danes neznosna kriza; nekdanj cvetoča čevljarska in čipkarska obrt, sedaj pa povsod brezupna praznosta in črna brezposelnost; nekoč zadovoljnost, sedaj pa revščina in pomanjkanje. Tako se pogovarjamo o marsičem, mi hribovski Žirovci, vedno pa moramo popolnoma nepristransko ugotavljati, da smo kljub temu, da se je vse ostalo močno spremenilo, Žirovci ostali slejkoprej navdušeni Jugoslovani, ki pa upamo zopet dočakati povratek blagoslovljenih, bogatih let pod vodstvom in zaščito Jugoslovanske narodne stranke. Odkrito vam povemo, da zaupamo svoji bodočnosti in izboljšanje sedanjih razmer le poštenim rokam Jugoslovanske narodne stranke in njenih voditeljev. Sedaj se pa še številčno ozrimo nekoliko nazaj: Pred nekaj leti je bilo v naši občini 54 čevljarskih mojstrov in približno 200 pomočnikov, danes pa imamo komaj še 31 mojstrov, med njimi 25 skoraj brez vsakega dela, od 200 pomočnikov pa jih ne dela danes niti 50 in še ti se morajo zadovoljevati le z najsikromnejšim zaslužkom. Vsi ostali so brezposelni, med njimi mnogi družinski očetje, ki jih mučijo težke skrbi, kako naj preživijo svoje mnogočlane družine. Nastaja pa pri tem še drugo vprašanje: S čim naj se preživljajo oni mojstri, ki so morali opustiti svojo obrt in ki nimajo nobenih drugih virov, da bi mogli pošteno preživljati ter oblačiti sebe in svoje družine. Prav nič na boljšem niso seveda tudi oni mojstri, ki so še obdržali svoje obrte, pa nimajo nobenega dela in nobenih naročil. Kako naj plačujejo davke, ki so neodložljivi? Odgovora na to težavno vprašanje ne vemo in ga zaenkrat tudi zaman iščemo. Z ozirom na ostro in brezobzirno konkurenco tujega Batinega velepodjetja so izgledi na bodočnost našega tukajšnjega čevljarskega skrajno megleni in negotovi. Neizpodbitno dejstvo je, da nam prav Batino podjetje odjeda naš kruh, krivdo za to pa nosijo razni naši odgovorni činitelji, ki so dovolili tak razmah temu tujemu velekapitalističnemu podjetju na škodo in rovaš našega legalnega domačega obrtništva. Mnenja smo, da imajo ti naši odgovorni činitelji v prvi vrsti dolžnost varovati interese domačega čevljarskega obrta in ga ponovno dvigniti na nekdanjo eksistenčno stopnjo. Bridka resnica je, da v naši domovini desetisočeri čevljarski obrtniki nimajo niti sence onega vpliva, kakor omenjeno tuje velekapitalistično podjetje. Jasno nam je pa tudi, da smo se mi zvesto borili za našo ljubljeno domovino, dočim tujec za njo še ni storil nič drugega, kakor da je in še vedno vleče težak dobiček iz te »obljubljene dežele«.

Našim političnim nasprotnikom pa smo dolžni javno povedati z ozirom na njihove zahrbtnje metode v tej politični borbi kratko pojasnilo: Podla laž so vse govo-

rice, ki jih trosite po naši dolini in okraju, češ, da je Jugoslovanska narodna stranka povsem identična z JRKD. Vsak mora vedeti, da so take govornice prazna izmišljotina in da se bori Jugoslovanska narodna stranka na svojem opozicijskem stališču s pomočjo svojega velikega in zdravega programa le za zmago pravičnosti in poštenosti. Zato je njena borba proti korupciji in pokvarjenosti v našem javnem življenju sveta in brezkompromisna! Kdor tega ne razločuje, je ali zaslepljen ali pa nezmožen trezne presoje sodobnih dogodkov in resničnega političnega položaja. — Ž. Č.

SVETINJE PRI ORMOŽU.

S hrepenečim srcem smo dolgo časa težko pričakovali svojo rešitev izpod križi, ki nam ga je naprtila na rame »nacionalna« JRKD. Zdi se nam, kakor da vas je poslala sama usoda, ko smo prejeli in prebrali prve številke »Edinosti« in tako spoznali rešilni program Jugoslovanske narodne stranke, s pomočjo katerega bo res mogoče rešiti in osrečiti ves narod. Komaj sem izvedel, da se snuje nova stranka in se pripravljala na izdajanje svojega lastnega glasila, že sem razumel, da je napočil naš pravi čas in da se moramo zato pripraviti vsi dobri, zavedni jugoslovanski državljani na velike trenutke, ki so pred duri. Zato tudi mislim, da me imate zabeleženega že prav med prvimi svojimi naročniki in strankinimi člani. Obenem sem pa tudi vaš vneti agitator v našem okraju, ker me k temu kar nehotе priganja vaš delovni strankin program, ki je nad vse pravičen in pošten ter zato zasluži, da bi se čim prej uresničil in uveljavil v korist in dobrobit vsega naroda in vse naše lepe domovine. V zadnjem času sem se razgovarjal z mnogimi znanci in raznimi drugimi volilci, ki so vsi brez izjeme odobraval program in nastop Jugoslovanske narodne stranke. Kakor jaz, tako pravi tudi vse ostalo naše priprosto, pošteno ljudstvo, da se bo dalo v resnično dobrobit vseh nas delati uspešno in zmagoslavno le z našo mlado Jugoslovansko narodno stranko. Naši nasprotniki iz tabora JRKD nas bi radi v javnosti blatili z očitki, češ da smo prevratni in protidržavni elementi, kar pa kot zavedni Jugoslovani odločno odklanjamo. Ne zdi se nam le, temveč smo tudi trdno prepričani, da smo nedvomno mnogo boljši, zvestejši in stvarni mnogo uspešnejše služenci državljanov in borci, kakor pa ovaduhli, zahrbtnježi in zlobni podtikovalci iz za znanega plotu. Če pa zahtevamo razne pravice in svoboščine, ki so nam zajamčene v zakonih in ustavi, ni to nobeno rovanje proti državi in obstoječemu redu ter miru, temveč hočemo prav na podlagi teh pravic, zakonov in ustave čim uspešneje delovati za napredek, zdrav razvoj in lepšo bodočnost naše dragocene jugoslovanske domovine. Vsi ljubimo in spoštujemo našo državo, vsi tudi zadoščamo svojim državljanskim dolžnostim ter plačujemo davke, kolikor nam le sedanje razmere dopuščajo, v redu in točno. Zato smo mnenja, da nam ne more prav nihče zamerjati, če zahtevamo po-

polnoma svobodno, toda res moralno in pošteno politično življenje v lastni, s toliko dragoceno krvjo in silnimi žrtvami pridobljeni državi. Če zahtevamo svobodo tiska in zborovanj, to ni nič slabega. Radi bi videli, da bi nam gospodje od JRKD v svojem tisku vsaj enkrat odkrito in odločno odgovorili na vprašanje, zakaj so proti tajnim volitvam, če imajo povsod tako velikansko večino, kakor trobijo na vsa usta v svojih glasilih. Mislimo, da se da čista resnica o »sijajnih volilnih zmagah« prav naglo in objektivno otipati. Iz vsega njihovega nastopanja in obnašanja se zrcali slabo prikrit strah pred našim nastopom in našo borbo v najbližji bodočnosti, obenem pa se tudi vidno zavedajo, da jim teče voda že prav pošteno v grlo in da jih grozi zadušiti. Zatorej pa moramo vsi, ki smo se zbrali pod zastavo Jugoslovanske narodne stranke, podpirati ta naravni razvoj dogodkov, da se bomo tako enkrat za vselej otresli raznih vsiljivcev, ki strežejo pod krinko nepristnega nacionalizma po življenju vsem onim, ki žive in mro le za pravičnost, poštenost in svobodo. Vse to pa bomo dosegli le v vrstah Jugoslovanske narodne stranke! Zatorej na junaško, trdno delo! — I. V.

ŠKOCIJAN PRI MOKRONOGU.

Pošiljam vam prvi seznam članov Jugoslovanske narodne stranke, obenem pa tudi naročnikov »Edinosti«. Naj vam bo to prvo priznanje iz vrst tukajšnjega ljudstva, ki vas bo podpiralo na težki poti, ki nas še vse čaka v bodočnosti. Bo naj vam pa tudi vzpodbuda, ki prihaja od ljudi, ki so možko zavrgli vabila raznih nepoklicanih oseb, ker so vedeli, da mora končno vendarle napočiti pravi dan in priti prava glasnica narodnih želja, pravic in potreb. F. K.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU.

Upamo, da ste zadovoljni z odzivom, ki ste ga ob svojem prihodu in že v prvem mesecu obstoja Jugoslov. narodne stranke ter njenega glasila »Edinosti« našli v našem kraju in vseh sosednjih vaseh. Mi vsi bi zelo radi videli, če bi se mogli ponašati z zavestjo, da smo med najboljšimi vašimi pristaši in med najzavednejšimi borci za pravično narodno stvar pred vsemi ostalimi kraji naše banovine. Doslej sem pridobil, oziroma se je prijavilo pri meni že 133 članov Jugoslovanske narodne stranke, katerih število pa se bo, o čemur sem trdno prepričan, najmanj še potrojilo. Samo ob sebi pa se razume, da se bodo ti vrli člani tudi vsi naročili na svoje glasilo »Edinost«, s katero smo vsi izredno zadovoljni. Ona nas bo tudi v bodoče združevala v bratski skupnosti in pristrnem sožitju, pa tudi v skupni junaški borbi za doseg skupnih svetlih ciljev. To izredno zanimanje našega ljudstva za Jugoslovansko narodno stranko vam bo takoj postalo razumljivo, ko boste slišali kratko poročilo o zadnjih občinskih volitvah v naši občini. Vloženi sta bili dve kandidni listi: prva JRKD, druga opozicijska. Predstavnikoma opozicijske liste zabeleževanje oddanih glasov ni bilo dovoljeno in sta se morala posluževati v svrhu točne kontrole oddanih glasov za obe listi sicer primitivnega, pa zelo zanesljivega sredstva: v dva popolnoma ločena žepa sta spuščala koruzna in kavna zrna, za vsako listo različna. In sedaj pride ono najzanimivejše: volilni odbor je razglasil ob zaključku volitev naslednji izid: lista JRKD je dobila 358, opozicijska pa le 296 glasov. Predstavnik opozicijske liste pa

sta s svojim točnim štetjem s pomočjo ločenih zrn dognala, kar sta bila takoj pripravljena potrditi tudi s prisego, da je dobila lista JRKD le 188, opozicijska lista pa 443 glasov. Seveda sta predstavnik opozicijske liste vložila v zakonitem roku pritožbo na upravno sodišče v Celju, ki je volitve na podlagi navedenih dejstev in ostalega dokazilnega gradiva tudi razveljavilo in odredilo, da se morajo po § 50., odstavek 5. zakona o občinah v mesecu dni vršiti nove volitve. Na enak način so bile v našem okraju razveljavljene občinske volitve tudi še v nekaterih drugih krajih. Ker pa je od dneva prejema odločbe poteklo že več mesecev in še vedno vse molči glede ponovnih volitev, se obračamo vsi somišljeniki in člani na Jugoslovansko narodno stranko s prošnjo, da nam na podlagi zakona izposluje pristojnih činiteljih ponovne pravične in poštene občinske volitve. Prepričani smo, da boste tej naši prošnji radevolje ugodili. — F. S.

CELJE.

Ozračje, kakršno leži nad našim belim Celjem že precej dolgo in ki je postalo v zadnjem času skoraj neznosno, zahteva predvsem v političnem, pa tudi v vseh ostalih pogledih temeljito razčiščenje, ki ga pa najbrže ne bomo pričakali poprej, preden ne bo tudi pri nas ustanovljena krajevna, kakor tudi okrajna organizacija Jugoslovanske narodne stranke. Zanimanje za stranko je v vseh slojih izredno živahno, člani se že v prav lepem številu prijavljajo, zdi se mi pa, da bo naša nova stranka našla pravi, glasni in v vsej javnosti vidni izraz šele v bližnji bodočnosti, ko bo stvarno in na viden način poslegla v tukajšnje javno in politično življenje ter zmešala prikrita računa raznih političnih preračunljivcev in samozvanih voditeljev ljudstva. Nesporo dejstvo je, da so ti ljudje, ki so se znali približevati volilcem le takrat, ko so jih potrebovali, naslednji hip so pa tudi že pozabljali na razne svoje velike obljube in prispege, izgubili do danes tudi že med onimi, katere še vedno prištevajo med »svoje«, prav vse simpatije. Tak je danes objektivno gledan položaj med celjskim in sosednjim prebival-

stvom. Na podrobne razmere v našem starodavnem mestu se povrnem v kratkem, ko vam pošljem tudi vse sezname s pristopnimi izjavami članov. Pošljite nam večje število pravih in ostalega propagandnega gradiva. Obenem vas tudi prosim, da po možnosti čimprej ugotovite, iz kakšnih vzrokov v priloženem seznamu našeti naročniki niso prejeli zadnjih številke »Edinosti«, trije pa tudi ne prvih, čeprav so jih naročili? — R. T.

KRANJSKA GORA.

Še prej, preden smo stopili v neposredne stike z vami, smo se v našem kraju lotili organiziranja članov Jugoslovanske narodne stranke. Upamo, da se s tem sponzanim in samolastnim korakom nismo zamerili, ker morate vedeti, da je bila to splošna želja tukajšnjih somišljenikov. Prav tako smo prejeli poziv za širjenje naše organizacije tudi iz Rateč in še iz mnogih drugih krajev radovljiskega okraja. Prosimo vas za vsa potrebna tozadevna navodila, da bomo uspešno vztrajali na politični poti tudi vsi oni, ki doslej nismo hodili po njej in ki bomo kot mlada, vstajajoča generacija prevzeli na sebe vso pezo bodočih narodnih skrbi in težav. V prihodnjem dopisu kaj več o naših razmerah in o pestrem življenju v mikavnem »Borovškem kotu«. — A. S.

KRAŠNJA.

Kljub težki krizi, ki jo prav posebno čutimo zlasti na deželi, kjer igra danes prav vsak dinar oziroma para pomembno vlogo, naši ljudje takoj ob prvem pojavu »Edinosti« niso mogli zaostajati za drugimi kraji naše domovine in so si rajši pritrgovali drugod, kakor pa da bi ostali brez tega lista, ki so ga res težko in iskreno pričakovali. Od srca želimo vsi, da bi mogli list, kakor tudi Jugoslovanska narodna stranka, s pomočjo vse poštene javnosti vztrajati na svoji ravni začrtani poti, ker se zavedamo, da bomo le tako še mogli doseči in dočakati lepših dni in izboljšanje življenjskega položaja vsega našega prebivalstva. Pošiljam vam še nekaj novih naročnikov, katerim pošljite tudi vse doslej izišle številke lista. Z narodnim pozdravom! — P. M.

Vinski sejem in razstava v Ljutomeru

Podružnica vinarskega društva v Ljutomeru je priredila dne 20. marca t. l. v hotelu g. Resnika vinskoo razstavo in sejem; razstava je bila dobro obiskana, kajti že pri otvoritvi je bilo zbranih nad 100 posetnikov. Ob 9. uri je predsednik g. Zemljčič Fric pozdravil navzoče, posebno zastopnike oblasti in strokovnjake. V imenu mestne občine pa je navzoče pozdravil tudi župan g. Žmavec ter želel obilo uspeha.

Po otvoritvi se je začela živahna poskušnja vina, ki je trajala do 8. ure zvečer. Že okoli 10. ure dopoldne je bilo zaznamovanih več kupčij. V celoti se računa, da je bilo prodanih okrog 300 hl vina, kar je zelo malo napram lanskemu vinski razstavi. Kupovali so največ domačini. Inozemcev je bilo na sejm več, zaradi težav pri izvozu pa so vse kupčije ostale vezane na pogoje, da se dobi tozadevno uvoznovo dovoljenje. Kmetijska vina, čeprav dobra, so že radi tega cenejša. Prodajalo se je novo vino od Din 4.50 naprej, staro pa od 5.25 do 9.50 Din.

Razstavljenih je bilo 186 vzorcev vina, mešanega in sortiranega več letnikov iz ljutomersko-ormoškega, gornjeradgonskega in štrigovskega vinarskega okoliša. Od-

likovala so se posebno sortna vina, zlasti muškatin damescenc, muškatin silvanec, dišeči traminec, renski rizling in beli burgundec. Nekateri vzorci vina so že popolnoma zmanjkali.

Vino je že prejšnji dan ocenila komisija. Vsako razstavljeno vino je dobilo svojo točko strogo po ocenjevalnih predpisih. Najboljši oceni sta dobili dve vrsti, drugo oceno 10 vrst itd.

Razstava je pokazala, da je ljutomerčan vreden svojega svetovnega slovesa in da je taka reklama prireditve potrebna vsako leto, da nudi bližnjim in daljnim zanimancem veliko zbirko vina v poskušnjo in v nakup. Želeti bi bilo, da tako prireditve podpirajo vlada in druge ustanove. Zato je obžalovati, da je kmetijsko ministrstvo sporočilo, da ne more podpreti podpore. Nakazali so pa podporo »Združenje trgovcev v Ljutomeru«, »Okrajni kmetijski odbor v Ptuj« in »Tovrnica za dušik v Rušah«, nekatere druge ustanove pa so obljubile podporo.

Vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da sta ta vinski sejem in razstava tako lepo uspela, se tem potom najlepše zahvaljuje — odbor.

Dogodki po svetu

Glede skupnega vojnega načrta so se pred dnevi sestali v Bukarešti načelniki in vodilni častniki glavnih generalnih štabov vseh treh držav-članic male antante, Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunije. Vsi razgovori vodilnih vojaških osebnosti so potekali v popolnem sporazumu. Zdi se, da je bil to najprimernejši odgovor na razne politične aranžmane ter slemeniženje nekaterih držav v srednji Evropi in Podonavju.

Grški parlament je pred dnevi na svoji seji po obširnem referatu grškega zunanjega ministra g. Maximosa soglasno ratificiral balkanski pakt.

Italiji nikakor ne prija balkanski pakt, ki je bil sklenjen med Jugoslavijo, Rumunijo, Grčijo in Turčijo. Zato neprestano rovari proti tej skupnosti štirih balkanskih narodov in držav, pri čemur se seveda poslužuje svoje znane zahrbtnje politike. Največ si obeta doseči z angleškim posredovanjem in sicer najprej pri Grčiji, ki se ji zdi v ta namen najprimernejša. Zdi se pa, da iz te moke ne bo nič prida kruha.

Čehoslovaki in Poljaki so si zopet prav pošteno v lasih, in sicer zaradi spornega tešinskega ozem-

lja, ki si ga lastijo oboji. Vsak dan se delajo na obeh straneh nesmiselne pogreške, ki se jih vesele le skupni nacionalni sovražniki in nasprotniki. Tradicionalna slovanska nesloga bi utegnila tudi v tem primeru končati tako, da bi imel od tega spora dobiček in korist res zopet le tujec.

Nemčija se ne sme oboroževati, ta klic se sliši z leve in desne že nekaj let po vrsti. Sestajajo se razne razorožitvene konference, besediči se vse mogoče, prav tako pa se tudi sprejemajo kilometre dolgi papirnati sklepi. Nemčija je to prekanje in postavljanje enostavno končala s svojim izstopom iz Društva narodov in svojo zapustitvijo razorožitvene konference v Ženevi. Kljub mirovnim pogodbam in protestom raznih držav se Nemčija oborožuje do zob. Iz javno objavljenega proračuna je razvidno, da bo samo letos Nemčija porabila v vojaške namene okrog 19 milijard dinarjev. Koliko pa znaša vojni tajni proračun, se najbrže ne bo tako kmalu izvedelo.

Vohunske afere se množe neprestano. Za Francijo in Anglijo je prišla na vrsto sedaj tudi Češkoslovaška, kjer so poleg domačinov zapleteni v razkriti veliki skandal tudi nekateri nemški emigranti.

Zvestoba za zvestobo!

bodi naše skupno geslo v bodočem delu in borbi. »EDINOST« Vas bo podpirala povsod in vedno, kadar boste le hoteli, isto pa pričakuje od Vas, ker Vam je vendar točno znano, da nima za svoje izhajanje na razpolago prav nobenih fondov ter je navezana zgolj na naročnino. Zato nemudoma izpolnite, vsi naročniki, somišljeniki in čitatelji našega lista, priloženo položnico in nam pošljite naročnino čimprej! Kdor pa je to že storil, naj pridobi vsaj enega novega naročnika in uporabi priloženo položnico za nakazilo njegove naročnine. Kdor do 5. aprila t. l. ne bi poravnal svoje naročnine, mu homo primorani ustaviti nadaljnje pošiljanje »Edinosti«.

novinah« in bo s 1. aprilom, ko potече staro proračunsko leto, že stopil v veljavo.

— **Proračun dravske banovine**, ki je bil odobren obenem s proračuni ostalih osmih banovin, znaša 115.258.189 Din. Dovoljeno ni bilo nobeno zvišanje banovinskih doklad, trošarin in taks.

— **Elektrifikacija naših krajev napreduje**. Z ozirom na povečani odjem električnega toka iz elektrarn KDE, se bo morala znatno povečati tudi šele nekaj let stara transformatorska postaja v Črnučah.

— **Načrt zakona proti korupciji** je posebna komisija pravosodnega ministrstva te dni dokončala in ga izročila vladi, ki ga bo po svoji proučitvi predložila v odobritev parlamentu in senatu.

— **Ljubljanska Zbornica za TOI** je imela prejšnji teden svojo plenarno sejo, na kateri so se precej temeljito razpravljala razna aktualna gospodarska in druga vprašanja. Posebno izčrpni referati so bili posvečeni novim davčnim zakonom, našemu denarstvu, splošnemu gospodarskemu položaju, ustanovitvi Privilegirane industrijske banke, reviziji obrtnega zakona, enotnemu gospodarskemu programu itd. Med drugim je bilo tudi sklenjeno, naj izdela predsedstvo zbornice točen osnutek predloga, s katerim naj bi se v vseh obrtniških strokah, kjer se opaža hiperprodukcija in je ogrožena eksistenčna možnost tovrstnih obrtnikov, ustavilo za neko dobo izdajanje vsakih novih koncesij za odpiranje podružnic že obstoječih obratov.

— **Ves sportni svet** govori že ves teden o Jugoslaviji in o njenem zimskem sportu. Preteklo nedeljo so bili potolčeni na najboljši skakalnici v Planici nad Kranjsko gorjo vsi dosedanja svetovni rekordi v skokih. Norvežana, brata Sigmund in Birger Ruud, sta do-

segla skoraj neverjetne rezultate: skočila sta 95 m in 92 m. Tako smo zasloveli tudi po zaslugi vedno lepše razvijajočega se zimskega sporta v mednarodnem življenju.

— **Obsodba zagrebških atentatorjev**. Državno sodišče za zaščito države je obsodilo vse tri člane emigrantske teroristične organizacije »Ustaša«, Petra Oreba, Josipa Begovića in Antona Podgorca zaradi njihovega članstva v omenjeni inozemski organizaciji, zaradi nameravanega atentata na Nj. Vel. kralja in zaradi uboja nekoga policijskega nadzornika ter težke poškodbe drugega policijskega organa, na smrt. — Na zahtevo naših oblasti je dunajska policija aretirala tri voditelje te teroristične organizacije, dr. Artukovića, Singerja in Pečnikarja. — Vprašanje pa je, če jih bo tudi izročila našim oblastem.

— **Plačilo za trojanski umor**. Vsej naši javnosti, zlasti pa podeželski, je še v živem spominu zverinski umor, ki ga je lani 14. oktobra izvršil nad posestnikom in mlinarjem Valentinom Trdino njegov svak Josip Herle, in sicer na prigovarjanje Valentinovega brata Toneta Trdina in Valentinove žene ter Tonetove ljubice, komaj 22 letne Tončke. Po celodnevni napeti razpravi je veliki senat obsodil Herleta in Trdina na dosmrtno ječo, pokojnikovo ženo Tončko pa na 14 let težke ječe. Drž. pravdnik se je proti preizkušni odmeri kazni pritožil, ker je zahteval za vse tri smrtno obsodbo.

— **Zamenjava meničnih blanketov**. Izšli so novi menični blanketi po novih cenah 1, 1.50, 6.50, 10 in 13.50 Din, ki so zamenjali dosedanje blankete po nižjih cenah, kateri so bili z 21. marcem potegnjeni iz prometa. Stari blanketi se lahko še zamenjajo pri davčnih upravah.

IZ STRANKE

Vse somišljenike in krajevne organizatorje prosimo, da pošljejo prijave in pole s prijavami tajništvu. Ustanovni občni zbori krajevnih organizacij se bodo vršili po vrstnem redu vposlanih prijavnih pol. Dan ustanovnega občnega zbora določi banovinski akcijski odbor v soglasju s lokalnimi činitelji. Vsakemu ustanovnemu občnemu zboru bo prisostvoval najmanj po en delegat akcijskega odbora.

Za ustanovitev krajevnih organizacij Jugoslovanske narodne stranke je potrebno, da se prijavi zadostno število članov. V svrhu osnovanja krajevnih organizacij potrebe pristopne pole in vse ostale informacije dobe zainteresirani na željo v tajništvu vsak dan med uradnimi urami od 10.—12. in od 15.—17.

V pristopni izjavi mora biti poleg izjave: »Podpisani se priglašamo za člane Jugoslovanske narodne stranke in izjavljamo, da bomo vedno vztrajali na njenem programu in njenih statutih,« tudi ime in priimek, poklic in naslov ter mora biti vsaka izjava lastno-ročno podpisana.

Originale prijavnih pol naj pošljejo organizatorji tajništvu na naslov: »Edinost«, glasilu Jugoslovanske narodne stranke — za tajništvo, Ljubljana, Poštni predal 115.

Poleg tega pozivamo vse somišljenike, da pridobijo čimveč naročnikov za naše glasilu »Edinost« ter nas na ta način podpro v borbi za narodovo boljšo bodočnost in tako tudi sami dajo svoj delež k temu delu.

Tajništvo
Jugoslovanske Narodne Stranke.

IZ UREDNISTVA

G. R. T. Celje. — List smo poslali v red, dobili pa smo številke vrnjene s pripombo, da naslovniki odklanjajo njihov sprejem. Ukretili smo vse potrebno, da ugotovimo, kako je to nastalo.

Vse dopisnike z dežele, ki na svoja vprašanja niso še prejeli odgovora oziroma njihovi dopisi niso bili še objavljeni v listu, prosimo, da nekoliko potrpe na odgovore. Nekaj dopisov ni spadalo v list, ker se bodo zadeve, ki so bile obravnavane v njih, dale rešiti veliko boljše in koristnejše na pristojnih mestih. Vsekakor bomo pa na te dopise odgovorili pismeno. —

Razgled po domovini

NOVE OBČINE V OKRAJU
DOLNJA LENDAVALA.

Z dodatno uredbo notranjega ministra k reviziji lanske komasacije občin v dravski banovini so bile urejene tudi nove občine v dolnjelendavskem okraju. V tem okraju bo odslej naslednjih 10 velikih občin: 1. Beltinci, 2. Bogojina, 3. Črenšovci, 4. Dobrovnik, 5. Hotiza, 6. Dolnja Lendava-mesto, 7. Dolnja Lendava-okolica (s sedežem v Dolnji Lendavi), 8. Odranci, 9. Orešje, 10. Turnišče. Vse navedene občine imajo svoj sedež v svojem navedenem kraju.

— **Zveza obrtnih društev za dravsko banovino** je na svojem izrednem občnem zboru preteklo nedeljo sklenila prenesti svoj sedež iz Celja v Ljubljano. Na mesto dosedanjega predsednika gospoda Jerneja Golčerja, sodarskega mojstra iz Celja, je bil izvoljen g. Josip Rebek, ključavničarski mojster v Ljubljani.

— **General g. Rudolf Maister** — 60 letnik. Včeraj je slavil velezašlužni rešitelj Maribora in sosednjega obmejnega ozemlja 60-letnico svojega plodovitega življenja. Mariborsko narodno prebivalstvo mu je priredilo v sredo zvečer prigrizno podoknico. Vrlemu našemu generalu, ki je tudi odlični pesnik, kličemo tudi mi: Še na mnoga leta!

— **Zanimiva predavanja o sodobni Nemčiji** bo imel v obliki ciklusa vsak ponedeljek v ljubljanskem radiu g. Ivan Kreft, ki je živel več let med Nemci in ki je bil ob Hitlerjevi revoluciji zaprt v koncentracijsko taborišče.

— **Državni proračun odobren tudi v senatu**. Po večdnevni razpravi, ki je bila mestoma zelo burna in napeta, je tudi senat odobril državni proračun za leto 1934/35 v znesku 10.171.250.798 Din. Ker je Nj. Vel. kralj tudi že podpisal tozadevni finančni zakon, bo proračun takoj objavljen v »Službenih

Radivoj Peterlin-Petruška:

K mätuški Rusiji

3. Prvič v Črni gori.

Bil sem še mlad in sram me je bilo degradacije. Zvečer sem hodil zunaj mesta in premišljeval vso stvar. Jezilo me je in dejal sem si: »Pljuni na vse skupaj pa pojdi v Črno goro!«

Hitro je bil storjen sklep, še hitreje dejanja. Šel sem v Škaljare k Petrovičevi materi, kjer sem imel spravljen kovček ter vzel iz njega civilno obleko. Oktobrska noč, brezzvezdna in otožna je razgrnila svojo sivo tenčico nad zalivom in mestom. Bilo je tako turobno in tak dolgčas, da so ostali vojaki proti svoji navadi tudi po šesti uri v vojašnicah, častniki pa so se poskrili v zadnje sobe gostilen in kavaren ter pri čaši dalmatinca ali pri črni kavi kvartalno pozno v noč. Na pristanišču je vladala grobna tišina in tudi mesto je po deveti uri popolnoma onemelo.

»Tra-ta! Tra-ta!« je pela trobenta po vojašnicah in klicala k počitku; toda vojak Peterlin je ni ubogal: pripravljal se je na težko pot, na težko pot v življenje, v svobodo. Poiskal je samotni kraj na bregu globokega potoka. Slekkel je vojaško uniformo, vrgel vse skupaj z dolgim in širokim nožem na breg ter oblekel svojo ljubo študentovsko obleko. Ne vem, ali je njen dotik in objem tako vplival na razpoloženje človeka, nekaj je bilo res: čutil se je neodgovornega in svobodnega kakor v onih lepih dnevih, ko je še v Zagrebu

in potem v stari cukrarni v Ljubljani preživel s svojim pobratimom Golarjem vesele in žalostne dni, kakor je vedel in znal, a vedno samozavesten, svoboden in odporen, one dni, ko mu je segalo morje le do kolena.

Pomislite, prijateljčki! Dva sveta sta razgrnjena pred njim: stari, sovražni, avstrijsko-nemški in mladi, do solz ljubljani črnogorsko-slovanski. Tu večno prezebanje, tam večna pomlad. Tu umetno širokorazpote sesalke ustavotvornega, no brežčutno samoljubnega monarha, krivca smrti sina in soproge, tam preprosto zvita urav despot, čigar levje srce brani čast in dostojanstvo slovanske rase. V hinavskem objemu avstro-ogrskih in turških utrd in topov se vzdiguje njegovo kraljestvo Bogu pod oblake in kljubuje tisočletja vsem sovražnim navalom.

Še kot ljudskošolski smrkavec sem s slastjo prebiral »Darinko, malo Črnogorko« v Turkovi ljudski izdaji in zdaj, čez dobrih pet ur bom stopal sam po njeni junaški domovini. Le naprej!

Iz Kotora peljeta dve poti v Njgoše, rodbinski kraj črnogorskih knezov: prva široka vozna cesta se vzpenja v vijugah po jugozapadnih sklonih Lovčena počasi kvišku, druga za jezdece in pešce pa vodi po dolinici za Kotorom strmo navkreber. Izbral nisem ne te ne druge. Kakšne pol ure sem sedel na glavni cesti, potem pa, ko sem zaslísal pred seboj korake, sem zavil na levo v skalovje ter se med njim vzbiral oprežno in kolikor moč tiho vse višje in višje.

Večkrat sem počival in prisluškoval. Vse je molčalo, le veter je šumel, ko se je prerival med skalovjem in grmičevjem v dolino. Nekje na levi strani je moral stati lep gozdíč, ker od tam je prihajalo včasih kakor zamolklo bobnenje vodopada. Nedaleč pred menoj se je zakotalil kamen. Najbrž sem vznemiril spečo žival. Preplašena je planila proč in na begu sprožila ta kamen.

Gotovo mora biti že daleč čez polnoč. Vedno močnejši in mrzlejši veter brije s slemena in tam na levi strani se vedno bolj gosté koraki Črnogorcev, hitečih z osli, natovorjenimi s snegom in kurivom v Kotor na trg. Kaj, če se jim počasi približam in jih vprašam, koliko je še do meje?

Nebo postaja svetlejšje, mlečno sive barve in na njem se že obrisujejo razorane silhuete gorá. Prečkam v vodoravni smeri ozko polico in se spuštim na pot. Pozdravljam mimo hiteče Črnogorke in stopam kvišku.

Malo začudene mi odzdravljajo in me radovedno ogledujejo, ko jih vprašam, kje je meja.

»Je že spet kakšen dezertler!« si pač mislijo in mi prijateljsko kažejo z roko proti skalnati zaseki, kjer stoji visok obmejni drog:

»Evo ti granice!«

Lepo se jim zahvalim. Noge mi postanejo lahke in kakor bi mi bili žandarji za petami hitim zaželjenemu cilju naproti, ter se ustavim šele pri obmejni črnogorski stražnici.

Dalje prihodnjič.